

TÍNH THỜI ĐẠI TRONG TƯ TƯỞNG GIÁO DỤC CỦA PHAN CHÂU TRINH

TS. NGUYỄN THẾ HÀ⁽¹⁾
PGS.TS. NGUYỄN TẮT THẮNG⁽²⁾
THS. LÊ THỊ THANH GIAO⁽³⁾

Trước hết, khi trình bày tham luận này chúng tôi muốn khẳng định rằng tính thời đại mà chúng tôi đề cập đến hoàn toàn không phải là yếu tố tiên tri đoán trước sự vận động của thời cuộc. Bởi chúng ta biết rằng, tư tưởng của con người hoàn toàn không thể thoát ra khỏi tư tưởng chung của thời đại⁽⁴⁾, tính thời đại trong tư tưởng Phan Châu Trinh mà chúng tôi muốn đề cập đến ở đây là những tư tưởng tiến bộ của Cụ trong giáo dục. Trước hết là tiến bộ so với thời đại và bối cảnh xã hội mà Phan Châu Trinh sống, yếu tố thứ hai chúng tôi muốn đề cập đến trong bài viết này đó là giá trị kế tục của hôm nay trong tư tưởng của cụ, tức là những gì thuộc về tư tưởng giáo dục của Phan Châu Trinh hôm nay vẫn còn nguyên giá trị trong lý luận và thực tiễn xã hội.

Chúng ta đã biết rằng, Phan Châu Trinh là bậc đại trí thức Việt Nam dưới triều Nguyễn, ông là người con Quảng Nam có một lòng yêu nước rất lớn. Tư tưởng cứu nước của Cụ thiên về canh tân đất nước. Khác với người bạn cùng thời Phan Bội Châu, Phan Châu Trinh chủ trương tận dụng cái văn minh của Pháp để canh tân đất nước, để cao việc xóa bỏ thể chế quân chủ trước sau đó mới làm nhiệm vụ phản đế. Ở đây, chúng ta cần hiểu rõ rằng, canh tân trong hành động của ông cũng chính là phản đế rồi. Mọi hành động của Phan đều xuất phát từ lòng yêu nước, mượn tư tưởng tiến bộ của người Pháp để khơi dậy lòng yêu nước, khơi dậy lòng tự hào dân tộc, giành lại quyền con người, quyền độc lập cho dân tộc. Trước sự mục nát, lỗi thời của hệ tư tưởng Nho

1. Trường Đại học Đông Á-Đà Nẵng.
2. Trường Đại học Sư phạm-Đại học Huế.
3. Trường Du lịch-Đại học Huế.
4. Chu Quang Trứ và cộng sự (1965), "Tìm hiểu Phan-Chu-Trinh trong lịch sử cận đại Việt Nam", Tạp chí Nghiên cứu Lịch sử, Số 72 (Tháng 3.1965), tr.50.
5. Dương Ngọc Dũng (2022), Triết luận Đông Tây từ Maitreya đến Martin Heidegger, Nxb Khoa học Xã hội, tr. 657.

